

UCHWAŁA NR 747.LIII.2021
RADY MIASTA CZĘSTOCHOWY

z dnia 16 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Programu przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności w mieście Częstochowie do roku 2030”

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6, art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.)

Rada Miasta Częstochowy uchwala:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Program przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności w mieście Częstochowie do roku 2030”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Częstochowy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Częstochowy

Zbigniew Niesmaczny

Załącznik do uchwały Nr 747.LIII.2021
Rady Miasta Częstochowy
z dnia 16 grudnia 2021 r.

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA I WYCHODZENIA
Z BEZDOMNOŚCI
W MIEŚCIE CZĘSTOCHOWIE
DO ROKU 2030**

CZĘSTOCHOWA 2021

	Spis treści	str.
	WPROWADZENIE	3
I	PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	4
II	DIAGNOZA PROBLEMU BEZDOMNOŚCI W MIEŚCIE	5
1	Liczebność i struktura wiekowa osób bezdomnych	5
2	Poziom wykształcenia i sytuacja materialno-bytowa osób bezdomnych	7
3	Pomoc społeczna osobom bezdomnym	9
4	Sytuacja osób bezdomnych w świetle badań ankietowych	11
5	Analiza SWOT	16
6	Zasoby miasta w zakresie przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności	18
7	Zdiagnozowane problemy i potrzeby osób w kryzysie bezdomności	21
	CELE I ZADANIA	22
1	Cel główny	22
2	Cele operacyjne	22
3	Zadania	22
	ADRESACI PROGRAMU	26
	FINANSOWANIE PROGRAMU	26
	WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	26
	SPIS TABEL I WYKRESÓW	32

WPROWADZENIE

Bezdomność stanowi we współczesnym świecie jedną z najbardziej dotkliwych kwestii społecznych. Zgodnie z art. 6 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej, osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności. To także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Osoby będące w kryzysie bezdomności są grupą społeczną szczególnie narażoną na proces wykluczenia społecznego. W społeczeństwie istnieją ugruntowane stereotypy na ich temat, co znacznie utrudnia ich integrację ze środowiskiem, a co za tym idzie powrót do normalnego życia.

Przyczyny powstawania zjawiska bezdomności są wielorakie i złożone. Do zasadniczych należą:

- 1) ekonomiczne – bezrobocie, bierność zawodowa osób w wieku produkcyjnym, niski dochód rodziny, brak dochodu w rodzinie,
- 2) społeczne – alkoholizm, choroba psychiczna, przemoc domowa, niezaradność życiowa, brak stałych dochodów pozwalających na utrzymanie mieszkania z zasobów gminy, eksmisje, przestępczość,
- 3) psychofizyczne – niepełnosprawność, długotrwała choroba.

Istnieje również podział na przyczyny wynikające z działań osoby bezdomnej (odrzućcie norm społecznych, przestępczość, uzależnienia) oraz od niej niezależne (trudna sytuacja ekonomiczna, społeczna, dynamiczne zmiany na rynku pracy, ograniczone możliwości przekwalifikowania się). Istotnym jest fakt, że jedne przyczyny powstawania zjawiska bezdomności generują kolejne lub są ściśle z nimi związane.

Bezdomność jest procesem, który rozpoczyna się w momencie zaakceptowania sytuacji utraty dachu nad głową, braku miejsca zamieszkania, pogodzenia się z trybem życia przyjętym przez osoby bezdomne. Osoba bezdomna zaczyna żyć na ulicy, ponieważ nie radzi sobie z problemami, które ją dotknęły, nie radzi sobie z pełnieniem dotychczasowych ról, doświadcza izolacji, traci kontakt z rodziną. Złożoność problemów, z którymi trzeba się zmierzyć, powoduje uzależnienia, które stanowią przyczynę kolejnych problemów, np. konfliktów z prawem i z rodziną czy problemów zdrowotnych.

Proces przechodzenia do stanu bezdomności jest rozłożony w czasie, następuje etapowo. Pierwszy etap obejmuje załamanie planu życiowego i rozpad rodziny, drugi – popadanie w ubóstwo, kolejny – stawanie się bezdomnym w różnych wymiarach (m.in. kulturowym, egzystencjalnym, psychologicznym i etyczno-moralnym), czwarty – przystosowanie do bezdomności, a końcowym etapem procesu przechodzenia w stan bezdomności jest tzw. bezdomność właściwa.

Powyższy proces ma indywidualny przebieg, uzależniony od cech danej osoby, a jego skutkiem jest fizyczne i psychiczne stopniowe izolowanie się osoby bezdomnej od otoczenia zewnętrznego. Prowadzi ono do wykluczenia społecznego, czyli ograniczenia lub braku możliwości uczestnictwa, wpływania i

korzystania z instytucji publicznych, rynku pracy, życia społecznego, kulturalnego. Osoby wykluczone mają utrudnione lub uniemożliwione pełnienie ról społecznych, gromadzenie dóbr, zasobów i uzyskiwanie w sposób godny dochodów. Skutkiem wykluczenia jest negatywne postrzeganie osób bezdomnych przez otaczające środowisko, w którym budzą one obawę, zagrożenie czy niechęć. Brak akceptacji społecznej utrudnia integrację i reintegrację osób bezdomnych ze środowiskiem, a co za tym idzie powrót do normalnego życia.

Aktem prawnym, który stanowi w Polsce podstawę systemowego wsparcia osób bezdomnych, jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Jej art. 17. ust. 1. pkt 3. nakłada na samorząd gminy obowiązek udzielenia schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym.

Niniejszy program został przygotowany przy współpracy Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie oraz przy udziale przedstawicieli innych podmiotów realizujących w mieście zadania w zakresie przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Program Przeciwdziałania i Wychodzenia z Bezdomności w Mieście Częstochowie do roku 2030 został opracowany na podstawie art.17 ust.1 pkt 1 i art. 110 ust.10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, które zakładają m.in. opracowanie i realizację programów pomocy społecznej, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Poza ustawą o pomocy społecznej, na treść i realizację Programu mają wpływ inne akty prawne i dokumenty strategiczne normujące i podejmujące problematykę przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności:

- 1) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 2) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- 3) ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych,
- 4) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 6) Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni,
- 7) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Częstochowy,
- 8) Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 9) Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Idea Programu Przeciwdziałania i Wychodzenia z Bezdomności w Mieście Częstochowie do roku 2030 opiera się na kompleksowej strategii oddziaływań wielu podmiotów, ukierunkowanych na zapobieganie, łagodzenie i niwelowanie zjawiska bezdomności. Zadanie zakładające udzielanie schronienia oraz zapewnienie posiłku i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym na terenie miasta Częstochowy realizowane jest przez jednostki samorządowe we współpracy z organizacjami pozarządowymi: fundacjami, stowarzyszeniami, organizacjami kościelnymi oraz instytucjami i organami państwowymi, np. z służbą zdrowia, sądownictwem, oświatą i służbami mundurowymi.

Program obejmuje działania profilaktyczne, edukacyjne, osłonowe i aktywizujące skierowane do osób zagrożonych bezdomnością i znajdujących się w kryzysie bezdomności. Mają one na celu zapobieganie bezdomności i reintegrację osób bezdomnych poprzez wyrównywanie szans życiowych, stałe monitorowanie problemu, aktywizację zawodową osób bezdomnych oraz świadczenie niezbędnej pomocy umożliwiającej powrót do aktywnego i samodzielnego życia.

I. DIAGNOZA PROBLEMU BEZDOMNOŚCI W MIEŚCIE

Diagnozę problemu bezdomności w mieście Częstochowie opracowano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie oraz organizacji pozarządowych, które w ramach prowadzonej działalności zajmują się przeciwdziałaniem bezdomności oraz wspieraniem osób nią dotkniętych.

1. Liczebność i struktura wiekowa osób bezdomnych

Co roku, na terenie miasta Częstochowy przeprowadzane jest badanie liczebności osób bezdomnych, zarówno w dedykowanym im placówkach, jak i w innych miejscach, w których mogą one przebywać – w szpitalach, hospicjach, areszcie śledczym, placówkach leczenia odwykowego i w izbie wytrzeźwień, ośrodku interwencji kryzysowej, na dworcach kolejowych i PKS. Badanie umożliwi dokładniejsze zaplanowanie i skuteczniejszą realizację działań w zakresie przeciwdziałania bezdomności w mieście oraz ograniczenia jej negatywnych skutków.

Koordynatorem realizacji badania jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie, a współrealizatorami członkowie „Partnerstwa lokalnego na rzecz przeciwdziałania bezdomności na terenie Gminy Miasta Częstochowy”, m.in. Straż Miejska w Częstochowie, Policja, organizacje pozarządowe, streetworkerzy, spółdzielnie mieszkaniowe, placówki służby zdrowia (w tym szpitalne oddziały ratunkowe i zakłady opiekuńczo-lecznicze), Areszt Śledczy w Częstochowie, placówki lecznictwa odwykowego, Częstochowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Izba Wytrzeźwień w Częstochowie.

Z badań przeprowadzonych w latach 2017-2019 wynika, że liczba osób bezdomnych na terenie miasta zmniejszała się nieznacznie z roku na rok (z 379 w 2017 r. do 352 w 2019 r.). Wśród nich zdecydowaną większość stanowili mężczyźni (300 w 2017 r., 282 w 2018 r., 285 w 2019 r.).

W 2020 r., z uwagi na wywołaną przez koronawirusa SARS-CoV-2 pandemię choroby zakaźnej COVID-19, nie przeprowadzono badania liczebności osób bezdomnych w mieście.

Dane szczegółowe na temat liczebności osób bezdomnych w mieście na podstawie badań przeprowadzonych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczebność osób bezdomnych w mieście na podstawie badania ich liczby w latach 2017-2019

osoby bezdomne w mieście		2017r.	2018r.	2019r.
liczba osób bezdomnych ogółem		379	371	351
w tym:	liczba bezdomnych kobiet	55	59	53
	liczba bezdomnych mężczyzn	300	282	285
	liczba bezdomnych dzieci	24	30	13

*Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

Dla porównania, z przeprowadzonych w analizowanym okresie badań liczebności osób bezdomnych w województwie śląskim również wynika, że ich liczba systematycznie spadała (z 4 782 w 2017 r. do 4 255 w 2019 r.). Wśród nich także dominowali mężczyźni (3 805 w 2017 r., 3 815 w 2018 r., 3 472 w 2019 r.).

Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Liczebność osób bezdomnych w województwie śląskim na podstawie badania ich liczby w latach 2017-2019

osoby bezdomne w województwie śląskim		2017r.	2018r.	2019r.
liczba osób bezdomnych ogółem		4 782	4 744	4 255
w tym:	liczba bezdomnych kobiet	749	715	639
	liczba bezdomnych mężczyzn	3 805	3 815	3 472
	liczba bezdomnych dzieci	228	214	144

*Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

Szersza skala problemu bezdomności w mieście wyłania się z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. W latach 2017-2020 działaniami funkcjonującej w jego ramach Sekcji ds. Przeciwdziałania Bezdomności objętych było odpowiednio 863, 747, 780 i 728 osób będących w kryzysie bezdomności. Były to osoby przebywające na terenie miasta Częstochowy, którym udzielono pomocy, w tym z którymi przeprowadzono rodzinny wywiad środowiskowy, wobec których podejmowano pracę socjalną, którym udzielono schronienia i pomocy finansowej, a także w przypadku których refundowano koszty świadczonego wsparcia i potwierdzano prawo do świadczeń opieki zdrowotnej.

Z kolei w rejestrze obsługiwanego przez Ośrodek systemu informatycznego „Pomost” znajdowało się ponad 500 osób bezdomnych w każdym roku (536 w 2017 r., 519 w 2018 r., 507 w 2019 r., 501 w 2020 r.). Wśród nich były osoby, które przebywały w schroniskach, ogrzewalni miejskiej, domach pomocy społecznej i w szpitalach, osoby którym potwierdzono prawo do świadczeń opieki zdrowotnej i/lub które kierowano do placówek, a także osoby, które przebywały w przestrzeni publicznej. Najliczniejszą grupę w ich gronie stanowiły osoby w wieku 56-65 lat (198, w 2017 r., 189 w 2018 r., 173 w 2019 r., 178 w 2020 r.),

a następnie osoby w przedziale wiekowym 46-55 lat (129 w 2017 r., 123 w 2018 r., 117 w 2019 r., 104 w 2020 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Struktura wiekowa osób bezdomnych w mieście w latach 2017-2020

liczba osób bezdomnych	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.
w wieku do 17 lat	1	1	0	0
w wieku 18-25 lat	26	19	15	20
w wieku 26-35 lat	41	39	47	44
w wieku 36-45 lat	93	86	85	84
w wieku 46-55 lat	129	123	117	104
w wieku 56-65 lat	198	189	173	178
w wieku 66 lat i więcej	48	62	70	71
ogółem	536	519	507	501

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

W latach 2017-2020 wśród osób bezdomnych w mieście znaczną grupę stanowiły osoby z niepełnosprawnością. Ich udział w ogóle osób pozostających w kryzysie bezdomności wynosił ponad 50% (54,3% w 2017 r., po 57,2% w latach 2018-2019, 55,5% w 2020 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Osoby bezdomne z niepełnosprawnością w mieście w latach 2017-2020

osoby bezdomne z niepełnosprawnością		2017r.	2018r.	2019r.	2020r.
liczba osób bezdomnych z niepełnosprawnością ogółem		291	297	290	278
w tym:	liczba bezdomnych kobiet z niepełnosprawnością	39	36	35	33
	liczba bezdomnych mężczyzn z niepełnosprawnością	252	261	255	245
udział osób z niepełnosprawnością w ogóle osób bezdomnych (w %)		54,3	57,2	57,2	55,5

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

2. Poziom wykształcenia i sytuacja materialno-bytowa osób bezdomnych

Osoby bezdomne w mieście charakteryzują się niskim poziomem wykształcenia. W latach 2017-2020 najwięcej z nich posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (203 w 2017 r., 193 w 2018 r., 191 w 2019 r., 189 w 2020 r.). Ich udział w ogóle osób będących w kryzysie bezdomności oscylował wokół 40-41%.

Kolejną grupą stanowiły osoby posiadające wykształcenie podstawowe (145 w 2017 r., 143 w 2018 r., 133 w 2019 r., 134 w 2020 r.). Ich odsetek w ogóle osób bezdomnych w mieście wynosił 29-30%. Z kolei najmniej było osób bez wykształcenia (3 w 2017 r., 4 w 2018 r., 3 w 2019 r., 4 w 2020 r.) oraz osób z wykształceniem wyższym (15 w 2017 r., po 13 w latach 2018-2019, 17 w 2020 r.). Ich udział w ogóle osób

będących w kryzysie bezdomności wynosił odpowiednio 1 i 3-4%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Poziom wykształcenia osób bezdomnych w mieście w latach 2017-2020

liczba osób bezdomnych	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.
z wykształceniem wyższym	15	13	13	17
z wykształceniem średnim ogólnokształcącym	40	41	35	38
z wykształceniem średnim zawodowym	68	69	74	66
z wykształceniem zasadniczym zawodowym	203	193	191	189
z wykształceniem gimnazjalnym	18	15	17	18
z wykształceniem podstawowym	145	143	133	134
bez wykształcenia	3	4	3	4

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

Z analizy sytuacji materialno-bytowej osób bezdomnych wynika, że w 2017 roku większość osób posiadała dochód w przedziale do 50,00 zł na osobę (270 osób), a w latach 2018-2020 największe grupy stanowiły osoby mające dochód 477 zł i więcej na osobę (251 w 2018 r., 243 w 2019 r., 252 w 2020 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Dochód osób bezdomnych w mieście w latach 2017-2020

wysokość dochodu osób bezdomnych (na osobę)	2017	2018	2019	2020
0,00-50,00 zł	270	211	231	201
50,01-100,00 zł	4	3	1	3
100,01-150,00 zł	2	3	1	2
150,01-250,00 zł	26	24	22	24
250,01-351,00 zł	12	20	6	14
351,01-477,00 zł	8	7	4	5
477,01 zł i więcej	216	251	243	252

*Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

W latach 2017-2020 na zbliżonym poziomie pozostawała liczba osób, które odpracowały zadłużenia czynszowe (43 w 2017 r., 42 w 2018 r., 40 w 2019 r., 39 w 2020 r.) oraz którym umorzono zadłużenie czynszowe (po 3 w latach 2017-2018, 1 w 2019 r.). Jednocześnie w latach 2019-2020 odnotowano znaczny spadek liczby osób, którym umorzono odsetki po spłacie należności głównej (15 w 2017 r., 17 w 2018 r., 7 w 2019 r., 5 w 2020 r.), a z roku na rok spadała liczba osób, którym rozłożono zaległości na raty (z 266 w 2017 r. do 73 w 2020 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Osoby posiadające zadłużenie czynszowe w mieście w latach 2017-2020

osoby posiadające zadłużenie czynszowe	2017	2018	2019	2020
liczba osób, które odpracowały zadłużenie czynszowe	43	42	40	39
liczba osób, którym umorzono zadłużenie czynszowe	3	3	1	0
liczba osób, którym umorzono odsetki po spłacie należności głównej	15	17	7	5
liczba osób, którym rozłożono zaległości na raty	266	218	167	73

*Źródło danych: Urząd Miasta Częstochowy.

W ramach działań uprzedzających utratę lokalu mieszkalnego poprzez działania oddłużeniowe (m.in. prace społecznie użyteczne, szkolenia w zakresie gospodarowania budżetem domowym) podejmowane są następujące działania:

- 1) motywowanie osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego do systematycznego regulowania zadłużenia,
- 2) monitorowanie systematycznych spłat zaległości,
- 3) występowanie z wnioskami o rozłożenie zaległości na raty lub umorzenie zaległości i/lub odsetek,
- 4) motywowanie osób borykających się z problemami finansowymi do podjęcia zatrudnienia w tym zatrudnienia wspieranego.

W latach 2017-2020 systematycznie rosła liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków osób bezdomnych w sprawie najmu lokalu mieszkaniowego (z 21 w 2017 r. do 81 w 2020 r.). Z kolei na zbliżonym poziomie pozostawała liczba zrealizowanych wniosków, co skutkowało wynajęciem mieszkania (6 w 2017 r., 4 w 2018 r., 6 w 2019 r., 2 w 2020 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Wnioski osób bezdomnych w sprawie najmu lokalu mieszkaniowego w latach 2017-2020

wnioski osób bezdomnych w sprawie najmu lokalu mieszkaniowego	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków	21	30	59	81
liczba zrealizowanych wniosków (wynajęte mieszkania)	6	4	6	2

Źródło danych: Urząd Miasta Częstochowy.

3. Pomoc społeczna osobom bezdomnym

Pomoc społeczną na rzecz osób bezdomnych w mieście realizują różnorodne instytucje i organizacje pozarządowe. Jedną z nich jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie, z którego danych wynika, że w latach 2019-2020 liczba rodzin i osób w rodzinach objętych w mieście wsparciem z powodu bezdomności była nieco niższa niż w latach 2017-2018 (530 rodzin liczących 589 osób w 2017 r., 538 rodzin liczących 570 osób w 2018 r., 526 osób w 2019 r., 519 rodzin liczących 521 osób w 2020 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Rodziny i osoby w rodzinach objęte pomocą społeczną w mieście z powodu bezdomności w latach 2017-2020

rodziny i osoby w rodzinach objęte pomocą społeczną z powodu bezdomności	2017	2018	2019	2020
liczba rodzin	530	538	526	519
liczba osób w rodzinach	589	570	526	521

*Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

W latach 2017-2020 wśród osób bezdomnych w mieście korzystających ze wsparcia finansowego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie największą grupę stanowiły osoby objęte pomocą w postaci stałego (227 w 2017 r. 230 w 2018 r., 225 w 2019 r., 233 w 2020 r.) i okresowego (po 165 w latach 2017-2018, 161 w 2019 r., 179 w 2020 r.). Z kolei wśród odbiorców świadczeń niepieniężnych, najwięcej osób korzystało ze schronienia w placówkach dla osób bezdomnych (416 w 2017 r., 388 w 2018 r., 387 w 2019 r., 361 w 2020 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych osobom bezdomnym w mieście w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
rodzaj świadczenia pieniężnego	liczba osób			
zasitek stały	227	230	225	233
zasitek okresowy	165	165	161	179
zasitek celowy	37	20	63	197
program państwa	68	81	50	98
rodzaj świadczenia niepieniężnego	liczba osób			
schronienie	416	388	387	361
leki	91	89	48	0
paczki czystościowe	66	61	49	68
positek w jadłodajni	86	120	100	165
dożywianie w szkole	11	11	0	0
paczki świąteczne	5	0	0	0
ubezpieczanie zdrowotne – Narodowy Fundusz Zdrowia	231	175	193	234

*Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

W latach 2017-2019 zdecydowana większość osób bezdomnych w mieście przebywała w schroniskach i domach dla bezdomnych oraz hostelach (290 w 2017 r., 246 w 2018 r., 241 w 2019 r.). W dalszej kolejności miejscem pobytu osób będących w kryzysie bezdomności były ogrzewalnie, noclegownie i punkty noclegowe (29 w 2017 r., 19 w 2018 r., 37 w 2019 r.) oraz, od 2018 roku, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (38 w 2018 r., 18 w 2019 r.). Poza placówkami w każdym roku przebywało 30 i więcej osób (30 w 2017 r., 36 w 2018 r., 35 w 2019 r.).

W 2020 r., z uwagi na wywołaną przez koronawirusa SARS-CoV-2 pandemię choroby zakaźnej COVID-19, nie przeprowadzono badania liczebności osób bezdomnych w poszczególnych placówkach.

Dane szczegółowe na temat liczby osób przebywających w latach 2017-2019 w placówkach dla bezdomnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Osoby przebywające w placówkach dla bezdomnych w latach 2017-2019

miejsce przybywania	liczba osób w 2017 r.				liczba osób w 2018 r.				liczba osób w 2019 r.			
	O*	M*		D*	O*	M*	K*	D*	O*	M*	K*	D*
ogrzewalnia, noclegownia, punkt noclegowy	29	24		0	19	15	4	0	37	32	5	0
schronisko, dom dla osób bezdomnych, hostel	290	228		20	246	210	31	5	241	209	32	0
dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0		0	38	0	14	24	18	0	7	11
ośrodek interwencji kryzysowej	0	0		0	2	0	2	0	3	0	1	2
specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	5	0		3	0	0	0	0	0	0	0	0
mieszkania wspierane, chronione, treningowe, wynajmowane	3	1		1	3	1	1	1	1	1	0	0
szpitale, hospicja, zakłady opiekuńczo-lecznicze, inne placówki zdrowia	12	11		0	15	13	0	0	11	9	2	0
zakłady karne, areszty śledcze	5	5		0	10	10	0	0	5	5	0	0
izby wytrzeźwień, pogotowia socjalne	5	5		0	2	2	0	0	0	0	0	0
poza placówkami	30	26		0	36	31	0	0	35	29	6	0
razem	379	300		24	371	282	59	30	351	285	53	13

*O – ogółem, M – mężczyźni, K – kobiety, D – dzieci

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

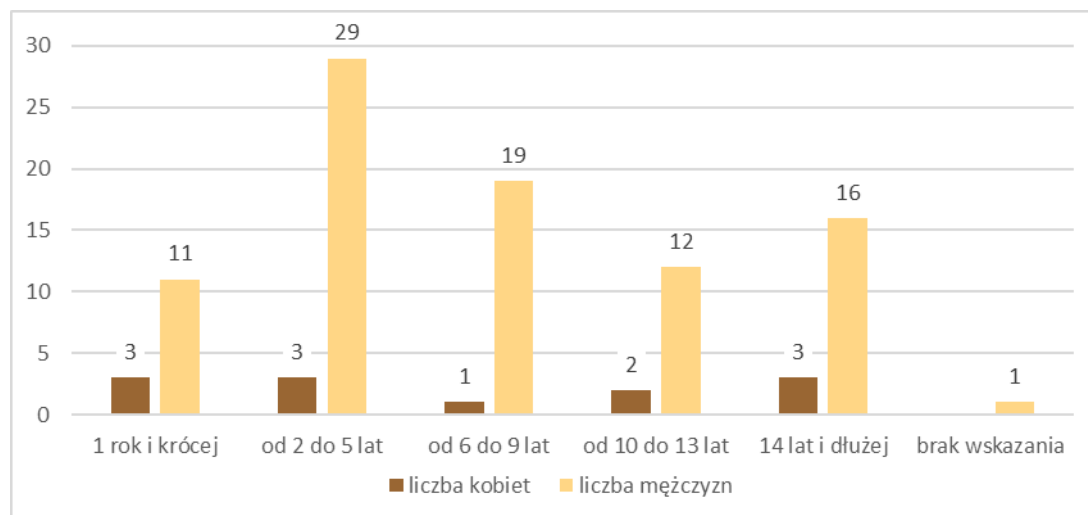
4. Sytuacja osób bezdomnych w świetle badań ankietowych

W ramach diagnozy sytuacji osób bezdomnych w mieście Częstochowie przeprowadzono również badania ankietowe. Zostały one zorganizowane przez 3 organizacje pozarządowe zajmujące się w ramach swojej działalności wspieraniem ww. osób w mieście, tj. Caritas Archidiecezji Częstochowskiej, Fundację Chrześcijańską „Adullam” i Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape”.

W badaniu wzięto udział 100 osób bezdomnych przebywających w placówkach świadczących pomoc osobom będącym w kryzysie bezdomności. Dobór próby był losowy, a badania ankietowe miały charakter anonimowy.

W pierwszej kolejności zapytano ankietowanych o okres pozostawania w bezdomności. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Okres pozostawania w bezdomności

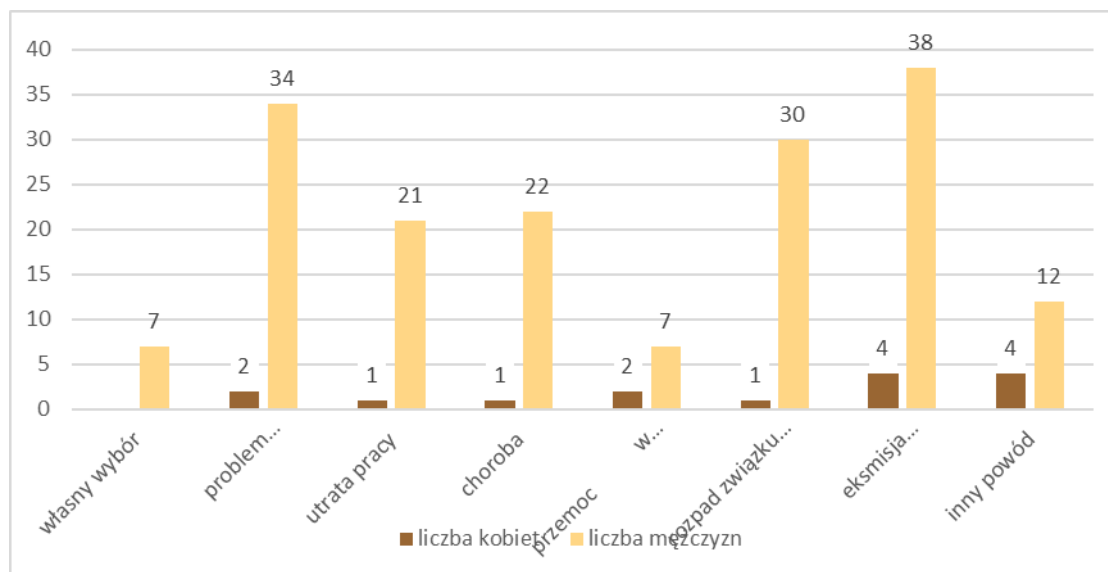

Źródło danych: badania ankietowe przeprowadzone wśród osób bezdomnych w mieście.

Największą grupę wśród ankietowanych stanowiły osoby pozostające w kryzysie bezdomności od 2 do 5 lat (32 osoby, w tym 29 mężczyzn). Na kolejnych miejscach znalazły się osoby będące bezdomne od 6 do 9 lat (20 osób, w tym 19 mężczyzn) oraz 14 lat i dłużej (19 osób, w tym 16 mężczyzn).

W następnym pytaniu podjęto kwestię przyczyn bezdomności ankietowanych. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Przyczyny bezdomności

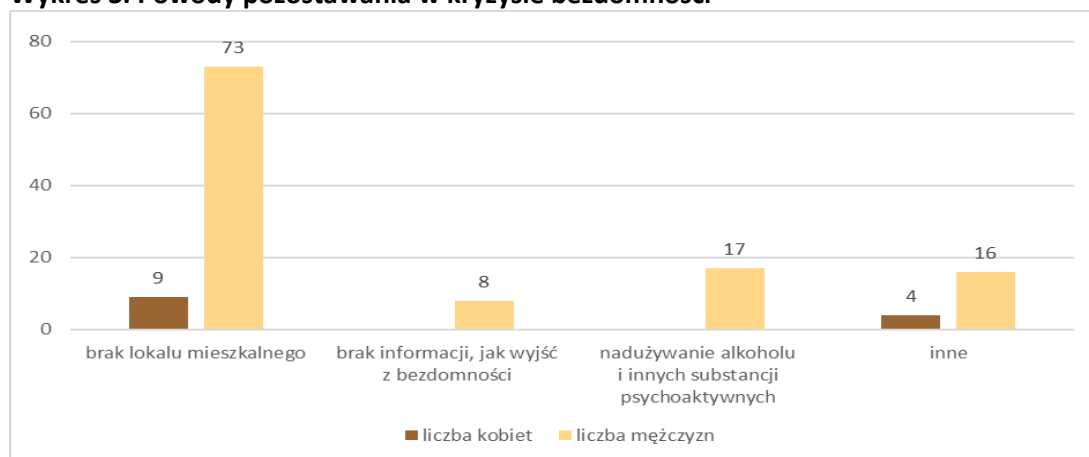

*Źródło danych: badania ankietowe przeprowadzone wśród osób bezdomnych w mieście.

Dla największej grupy badanych (42 osoby, w tym 38 mężczyzn) przyczyną stania się osobą bezdomną była eksmisja z miejsca zamieszkania, a dla kolejnych grup problem uzależnień (36 osób, w tym 34 mężczyzn) oraz rozpad związku małżeńskiego (31 osób, w tym 30 mężczyzn).

W kolejnym pytaniu ankietowani mogli wskazać jaki jest powód pozostawania ich w kryzysie bezdomności. Otrzymane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Powody pozostawania w kryzysie bezdomności

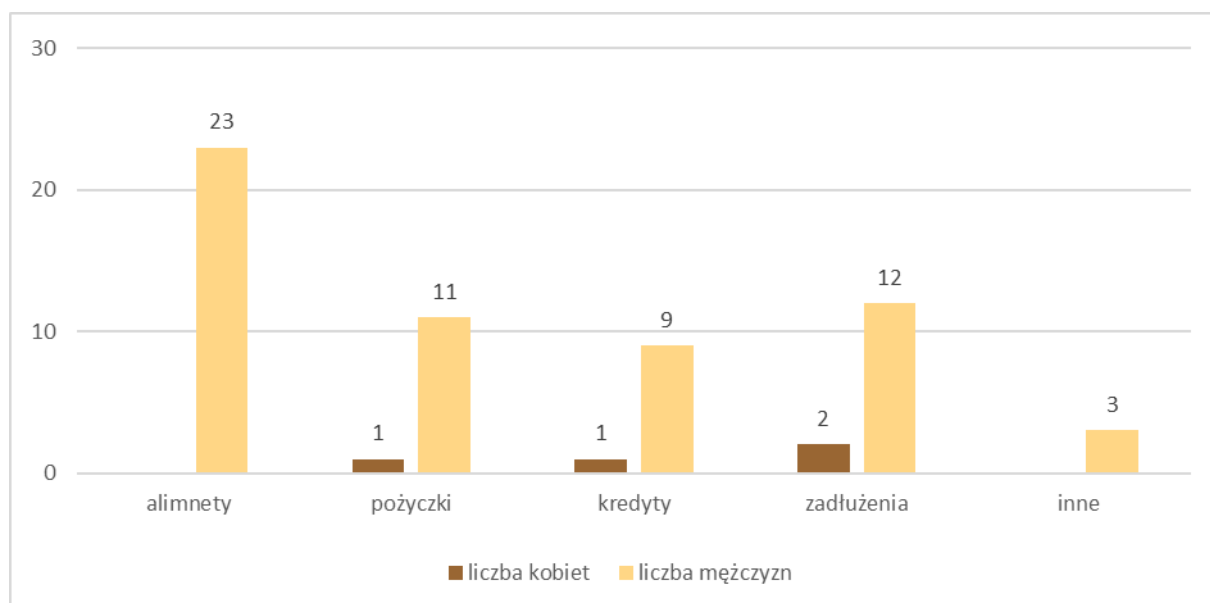

*Źródło danych: badania ankietowe przeprowadzone wśród osób bezdomnych w mieście.

Według ankietowanych, najważniejszym powodem pozostawania przez nich w kryzysie bezdomności jest brak lokalu mieszkalnego. Taka odpowiedź dominowała zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn (82 osoby, w tym 73 mężczyzn). W przypadku mężczyzn istotnym powodem było również nadużywanie alkoholu i innych substancji psychoaktywnych (17 osób).

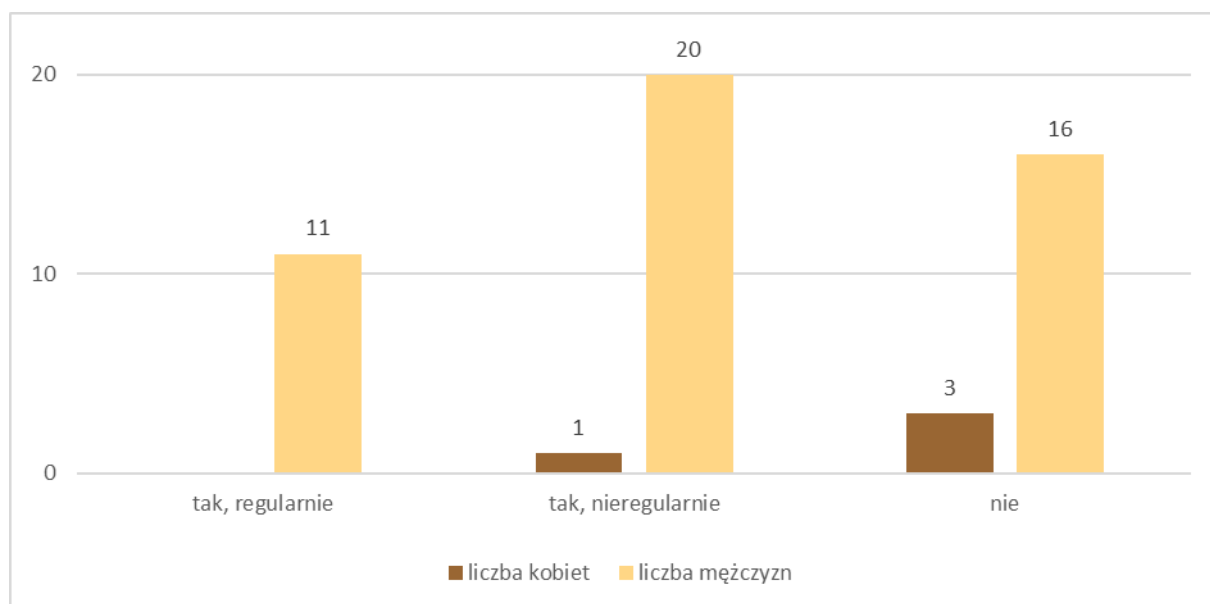
Odpowiadając na następujące pytania, ankietowali wskazywali swoje zobowiązania oraz możliwości ich spłaty. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Zobowiązania osób bezdomnych

*Źródło danych: badania ankietowe przeprowadzone wśród osób bezdomnych w mieście.

Wykres 5. Czy spłaca Pani/Pan posiadane zobowiązania?

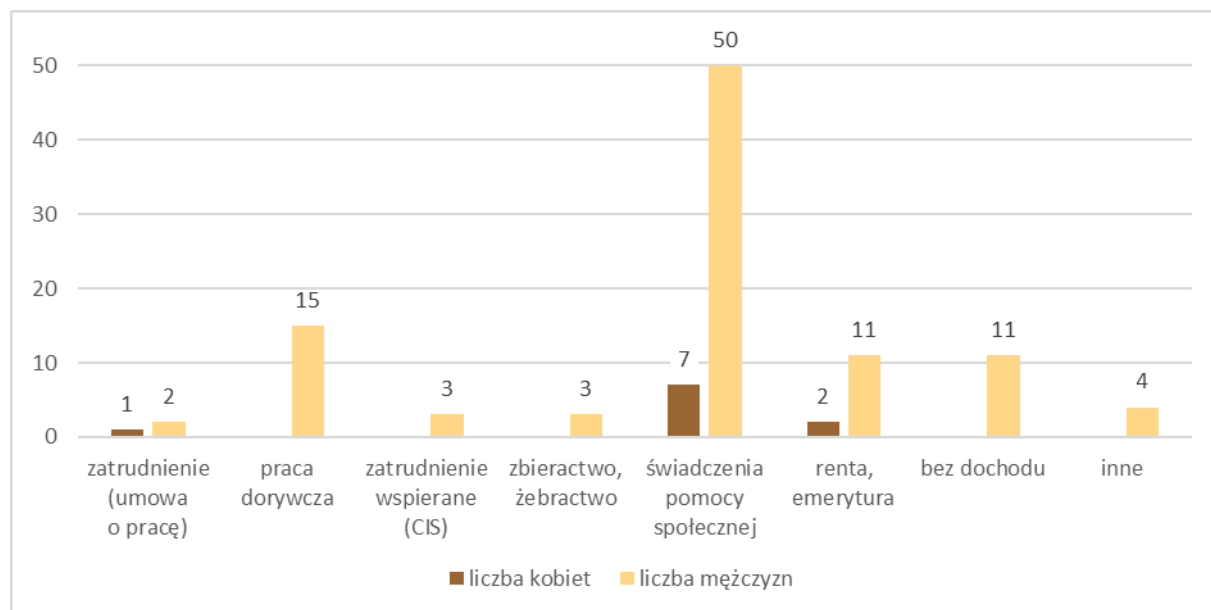

Źródło danych: badania ankietowe przeprowadzone wśród osób bezdomnych w mieście.

Ponad połowa ankietowanych (53%) posiada zobowiązania. Wśród mężczyzn najczęściej są nimi alimenty (23 osoby), a następnie zadłużenia (12 osób), pożyczki (11 osób) i kredyty (9 osób), a w gronie kobiet – zadłużenia. W przypadku mężczyzn są to zobowiązania, które starają się spłacać, choć zazwyczaj robią to nieregularnie, a w przypadku kobiet są to zobowiązania, których nie spłacają.

W kolejnym pytaniu została podjęta kwestia źródeł dochodu osób. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 6. Źródła dochodu osób bezdomnych

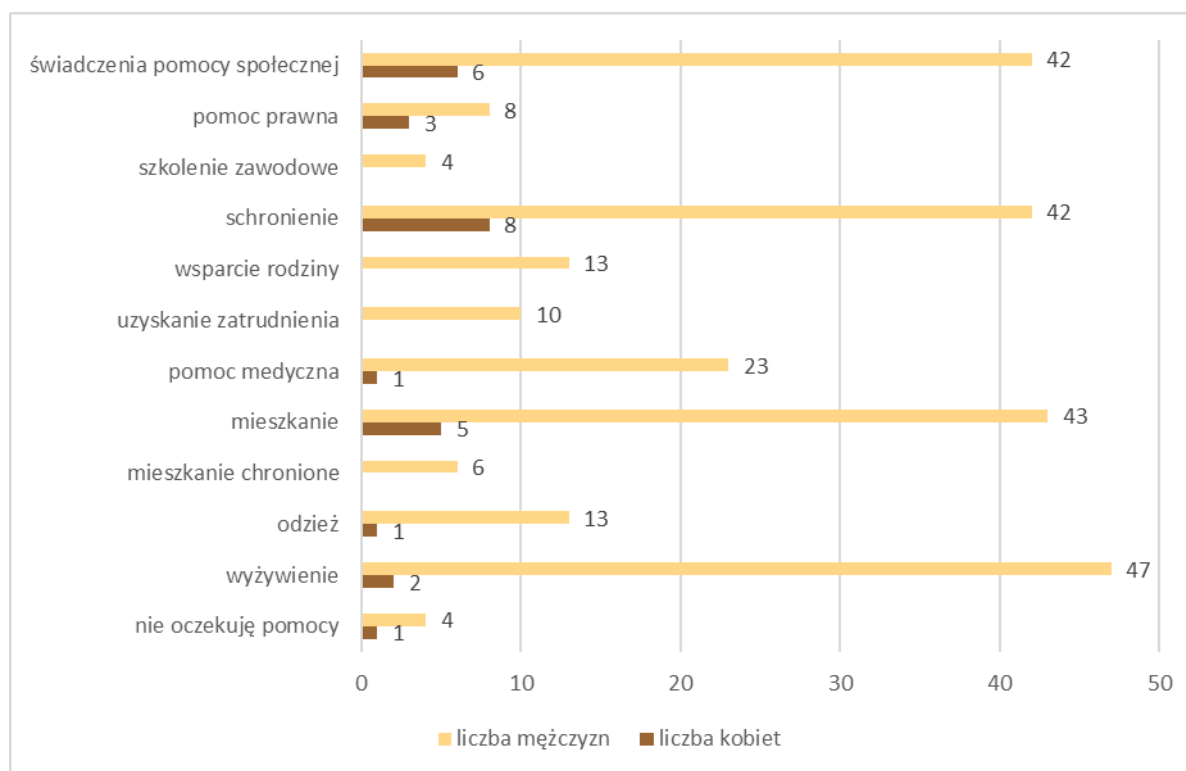
Źródło danych: badania ankietowe przeprowadzone wśród osób bezdomnych w mieście.

Głównym źródłem dochodu osób bezdomnych (zarówno kobiet, jak i mężczyzn) są świadczenia pomocy społecznej (57 osób, w tym 50 mężczyzn). Na kolejnych miejscach znalazły się praca dorywcza (15 mężczyzn) oraz renta i emerytura (13 osób, w tym 11 mężczyzn).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali wskazywali formy pomocy wspomagające wyjście z bezdomności. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 7. Formy pomocy wspomagające wyjście z bezdomności

Źródło danych: badania ankietowe przeprowadzone wśród osób bezdomnych w mieście.

Najczęściej wskazywanymi przez bezdomnych mężczyzn formami pomocy, które pomogłyby i im wyjść z bezdomności, są: zapewnienie wyżywienia (47 osób), mieszkania (43 osoby) i schronienia oraz udzielanie świadczeń pomocy społecznej (po 42 osoby), a przez kobiety: zapewnienie schronienia (8 osób), udzielanie świadczeń pomocy społecznej (6 osób) i zapewnienie mieszkania (5 osób).

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką służącą porządkowaniu informacji. W przypadku niniejszego Programu pozwala zidentyfikować mocne i słabe strony lokalnego systemu przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności, a także wskazać szanse i zagrożenia, jakie przed nim stoją.

Przeprowadzona analiza obejmuje: mocne strony – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację w ww. obszarze, słabe strony – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację w ww. obszarze, szanse – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów, zagrożenia – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów. Wyniki analizy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Analiza SWOT

Mocne strony
<ol style="list-style-type: none">
1) sprawne działanie instytucji i organizacji oraz służb porządkowych w zakresie realizacji działań interwencyjno-osłonowych oraz pomocowych na rzecz osób w kryzysie bezdomności w ramach Partnerstwa Lokalnego na rzecz przeciwdziałania bezdomności na terenie Gminy Miasta Częstochowy
2) dobrze funkcjonujący miejski system zarządzania kryzysowego, skoordynowany z działaniami służb porządkowych, tj. Straży Miejskiej i Policji
3) rozwijanie streetworkingu, diagnozowanie problemu bezdomności w mieście oraz podejmowanie szybkich i skutecznych interwencji
4) wdrożenie procedury postępowania z osobami bezdomnymi, wymagającymi pomocy w okresie jesienno-zimowym
5) funkcjonowanie ogrzewalni miejskiej w okresie jesienno-zimowym
6) realizowanie usług opiekuńczych w schronisku dla osób bezdomnych
7) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób w kryzysie bezdomności oraz podejmowanie działań w celu usamodzielnienia osób w kryzysie bezdomności
8) prowadzenie aktywizacji zawodowej osób w kryzysie bezdomności poprzez realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego
Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">
1) ograniczona liczba mieszkań chronionych dla osób bezdomnych
2) niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych dla osób znajdujących się w kryzysie bezdomności
3) niewystarczająca liczba miejsc dla osób bezdomnych w schroniskach z usługami opiekuńczymi
4) brak całodziennego wyżywienia w schroniskach
Szanse
<ol style="list-style-type: none">
1) skuteczne i konsekwentne wdrażanie programów adresowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
2) stałe podwyższanie profesjonalizmu kadry jednostek oraz organizacji działających na rzecz osób bezdomnych
3) rozwój usług streetworkingu skierowanego do grupy osób przebywających w przestrzeni publicznej oraz miejscach niemieszkalnych
4) rozwój nieformalnych grup społecznych oraz wolontariatu
5) możliwość uczestnictwa osób bezdomnych w zajęciach mających na celu integrację społeczną oraz zawodową
Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none">
1) stereotypy wizerunku osoby bezdomnej
2) negatywne nastawienie dużej części społeczeństwa do osób bezdomnych
3) osłabienie więzi rodzinnych, a co za tym idzie brak możliwości powrotu do rodziny
4) niska skuteczność profilaktyki i terapii uzależnień
5) pogarszanie się stanu zdrowia osób bezdomnych
6) niski poziom zainteresowania osób bezdomnych szkoleniami i przekwalifikowaniami oraz nabywaniem umiejętności i kwalifikacji w celu powrotu na rynek pracy
7) niechęć do oferowanej pomocy

*Źródło danych: opracowanie własne.

6. Zasoby miasta w zakresie przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności

Na terenie miasta Częstochowy i w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne podmioty świadczące pomoc i wsparcie dla osób zagrożonym bezdomnością i pozostającym w kryzysie bezdomności. Należą do nich:

1. **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie – Sekcja ds. Przeciwdziałania Bezdomności, ul. Krakowska 34, 42-202 Częstochowa;**
2. **Caritas Archidiecezji Częstochowskiej**, która udziela całodobowego schronienia wraz z jednym gorącym posiłkiem w następujących placówkach:
  - 1) **Schronisko dla kobiet „Oaza”, Częstochowa, ul. ks. Staszica 5** (liczba miejsc: 25);
  - 2) **Schronisko dla Bezdomnych im. Św. Brata Alberta, Częstochowa, ul. Krakowska 80/2** (liczba miejsc: 35);
3. **Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape”**, które udziela całodobowego schronienia wraz z jednym gorącym posiłkiem w **Schronisku dla Bezdomnych nr 1, Lubojenka, ul. Prosta 99a, Schronisku dla Bezdomnych, Marianka Rędzińska, ul. Srebrna 25** (łączna liczba miejsc: 80) i **Schronisku dla Bezdomnych nr 2, Lubojenka, ul. Prosta 99b** (liczba miejsc: 40), oraz, poprzez zespół streetworkerów, realizuje następujące działania osłonowe: regularny monitoring miejsc niemieszkalnych, pośredniczenie w uzyskaniu zatrudnienia, interwencje w celu ratowania życia i zdrowia osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych, motywowanie w kierunku zmiany aktualnej sytuacji, udzielanie informacji na temat możliwości pomocowych na terenie miasta Częstochowy; w okresie od 01.04.2018 r. do 22.11.2020 r. streetworkerzy objęli swoim wsparciem 683 osoby, w tym 239 osób opuściło miejsca niemieszkalne – spośród nich 53 osoby wróciły do rodzin lub usamodzielnily się, uzyskując zatrudnienie i/lub mieszkanie, 121 osób zostało skierowanych do placówek dla osób w kryzysie bezdomności, a 65 osób zostało hospitalizowanych poprzez pobyt w ośrodku terapii uzależnień lub dłuższy pobyt w szpitalu;
4. **Fundacja Chrześcijańska „Adullam”**, która udziela całodobowego schronienia wraz z jednym gorącym posiłkiem w **Schronisku dla mężczyzn bezdomnych „Adullam”, Częstochowa, ul. Legionów 50a/ul. Krakowska 34** (liczba miejsc: 50), oraz realizuje działania profilaktyczne (zapobieganie degradacji psychofizycznej osób bezdomnych poprzez motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego i prowadzenie Klubu Abstynenta „Droga do wolności”, prowadzenie Ośrodka wsparcia z 15 miejscami całodobowego okresowego pobytu dla osób starszych, z niepełnosprawnością, którzy są po zakończonym leczeniu szpitalnym i oczekują na umieszczenie w domu pomocy społecznej), osłonowe (prowadzenie stołówki charytatywnej dla osób i rodzin będących w trudnej sytuacji socjalnej, osób ubogich, bezdomnych, zagrożonych bezdomnością, niepełnosprawnych, niezaradnych życiowo) oraz zajmuje się wydawaniem żywności, odzieży i obuwia.
5. **Fundacja Św. Barnaby**, która w ramach podejmowanych działań osłonowych udziela wsparcia w zakresie motywacji do podjęcia leczenia terapii uzależnień, świadczy pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz zapewnia ciepłe napoje;

6. **Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie, ul. Sikorskiego 78/80**, który w ramach swojej działalności wspiera m.in. osoby pozostające w kryzysie bezdomności; placówka zapewnia czasowy pobyt osobom znajdującym się w stanie nietrzeźwości, wymagającym wsparcia psychologicznego, podejmuje działania edukacyjno-interwencyjne w stosunku do osób z problemami alkoholowymi oraz realizuje, m.in. na rzecz osób bezdomnych, szereg zadań profilaktycznych (motywowanie osób bezdomnych z problemami alkoholowymi do podjęcia terapii odwykowej w specjalistycznych placówkach, informowanie osób bezdomnych opuszczających Ośrodek o szkodliwości nadużywania alkoholu oraz możliwości podjęcia leczenia odwykowego) i osłonowych (opieka nad osobami bezdomnymi w stanie nietrzeźwości przebywającymi w Ośrodku, prowadzenie konsultacji psychologicznych oraz pedagogicznych (w latach 2017-2020 przeprowadzono 61 konsultacji z osobami bezdomnymi);
7. **Ogrzewalnia Miejska w Częstochowie, ul. Sikorskiego 78a** (liczba miejsc: 35), prowadzona przez Samorządowy Zakład Budżetowy Centrum Integracji w Częstochowie; działa całorocznie i zapewnia miejsca w ciepłym pomieszczeniu, dostęp do bieżącej wody, toalety, ciepłych napojów i udostępnia podstawowe środki higieniczne;
8. **Samorządowy Zakład Budżetowy Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie, ul. Legionów 50a;**
9. **Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej Feniks w Częstochowie, ul. Legionów 21;**
10. **Powiatowo-Miejskie Centrum Integracji Społecznej „Jozue” w Częstochowie, ul. Gaczkowskiego 15a;**
11. **Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” w Częstochowie, ul. Żłota 47;**

Centra integracji społecznej zajmują się reintegracją społeczną i zawodową osób wykluczonych społecznie, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej; reintegracja społeczna ma charakter samopomocowy – podejmowane w jej ramach działania przybierają formę kursów, warsztatów i rozmów indywidualnych i mają na celu przygotowanie uczestnika do aktualnych wymagań rynkowych, a także wzmocnienia samooceny i poczucia własnej wartości; reintegracja zawodowa z kolei daje uczestnikowi możliwość korzystania z wszelkich kursów lub szkoleń, które uatrakcyjniają pozycję na rynku pracy, umożliwiają nabycie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych.

12. **Mieszkania chronione dla osób bezdomnych w Częstochowie, ul. Nowowiejskiego 14 m. 77, ul. Limanowskiego 106/110 m. 12;**

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby w nim przebywające do prowadzenia samodzielnego życia; prawo do pobytu w nim mają w szczególności osoby bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej; do mieszkań chronionych nie mogą zostać przyjęte osoby, które wymagają stałej opieki lekarskiej ze względu na stan zdrowia, zagrażają zdrowiu własnemu i innych, są niezdolne do przezwyciężenia swojej trudnej sytuacji życiowej, wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia;

osoby korzystające z pobytu w mieszkaniu chronionym są zobowiązane do współuczestnictwa w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej, socjalno-bytowej i do dążenia do uzyskania samodzielności. Nieuzasadnione niewywiązywanie się z postanowień kontraktu socjalnego oraz indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności może spowodować uchylene decyzji przyznającej prawo do pobytu w mieszkaniu chronionym;

13. Spółdzielnia Socjalna „Jasne, że dom i wewnątrz” w Częstochowie, ul. Stawowa 18;

Spółdzielnia socjalna to zrzeszenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, uzależnionych od alkoholu czy narkotyków, zagrożonych bezdomnością i bezdomnych. Spółdzielnia jest przedsiębiorstwem społecznym, łączącym w swojej działalności funkcje społeczne i ekonomiczne. Spółdzielnia socjalna działa na rzecz: społecznej reintegracji jej członków, mającej na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania czy pobytu, zawodowej reintegracji jej członków, mającej na celu odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

14. Z myślą o jak najskuteczniejszym rozwiązywaniu problemów związanych ze zjawiskiem bezdomności, w dniu 16.10.2012 r. powstało partnerstwo lokalne na rzecz przeciwdziałania bezdomności na terenie miasta Częstochowy. W jego skład wchodziły instytucje i organizacje działające w mieście na rzecz osób bezdomnych, w ramach realizowanego w latach 2012-2014 przez Gminę Miasto Częstochowa projektu pn. „Standardy w bezdomności – nowa jakość”.

W dniu 9 marca 2018 r. porozumienie o współpracy partnerskiej „Partnerstwo lokalne na rzecz przeciwdziałania bezdomności na terenie Gminy Miasta Częstochowy” zostało zaktualizowane. Administratorem Partnerstwa jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie. Do porozumienia o Partnerstwie przystąpiły następujące podmioty działające na terenie miasta Częstochowy: Urząd Miasta Częstochowy, Fundacja Św. Barnaby, Straż Miejska, Kurator Okręgowy Sądu Okręgowego, Powiatowy Urząd Pracy, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Najświętszej Maryi Panny, Miejski Szpital Zespolony, Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Stacja Pogotowia Ratunkowego, Samorządowy Zakład Budżetowy Centrum Integracji Społecznej, Fundacja Integracji Społecznej „Feniks”, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nasza Praca”, Fundacja Chrześcijańska „Adullam”, Caritas Archidiecezji Częstochowskiej, Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape”, Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Monar” i Komenda Miejska Policji.

W ramach Partnerstwa odbywają się cyklicznie spotkania z udziałem partnerów. W ich trakcie zostały wypracowane procedury postępowania z osobami bezdomnymi wymagającymi pomocy na terenie miasta Częstochowy. Określają one działania poszczególnych służb wobec osób bezdomnych, w zależności od ich stanu zdrowia, trzeźwości, aktualnej sytuacji mieszkaniowej, meldunkowej oraz miejsca pobytu. Dokument zawiera informacje o numerach telefonów interwencyjnych, alarmowych, placówkach udzielających

schronienia osobom bezdomnym, adresach jadłodajni, punktach pomocy doraźnej oraz klubach i stowarzyszeniach abstynenckich.

7. Zdiagnozowane problemy i potrzeby osób w kryzysie bezdomności

Przeprowadzona diagnoza umożliwiła zidentyfikowanie następujących problemów osób pozostających w kryzysie bezdomności:

- 1) zadłużenia,
- 2) eksmisje,
- 3) uzależnienie od środków psychoaktywnych,
- 4) uzależnienie od świadczeń z pomocy społecznej,
- 5) niezaradność życiowa,
- 6) brak umiejętności gospodarowania własnym budżetem,
- 7) brak motywacji do zmiany swojej sytuacji życiowej,
- 8) pogarszający się stan zdrowia.

Zidentyfikowane problemy wymagają kontynuowania już podejmowanych działań, m.in. takich jak:

- 1) wspieranie osób zagrożonych bezdomnością poprzez zwiększenie zakresu informacji o formach dostępnej pomocy,
- 2) podnoszenie świadomości osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w zakresie leczenia uzależnień i korzystania z terapii odwykowej,
- 3) kierowanie osób bezdomnych do udziału w zajęciach centrów integracji społecznej,
- 4) pozyskiwanie lokali i tworzenie mieszkań chronionych.

II. CELE I ZADANIA

1. Cel główny

Celem głównym Programu Przeciwdziałania i Wychodzenia z Bezdomności w Mieście Częstochowie do roku 2030 jest **zapobieganie negatywnym skutkom zjawiska bezdomności poprzez wspieranie oraz inicjowanie działań profilaktycznych i osłonowych.**

2. Cele operacyjne

- 1) Profilaktyka bezdomności.
- 2) Działalność osłonowa i aktywizująca na rzecz osób bezdomnych.
- 3) Zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego.

3. Zadania

Osiągnięcie sformułowanych powyżej celów wymaga wdrożenia zadań. Zostały one ujęte w poniżej przedstawionych zestawieniach tabelarycznych.

Cel operacyjny 1.: Profilaktyka bezdomności	
nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
Prowadzenie pracy socjalnej mającej na celu informowanie, wspieranie i motywowanie do bieżącego regulowania należności mieszkaniowych, do spłaty zadłużeń czynszowych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Aktywizacja zawodowa poprzez kierowanie do udziału w zajęciach centrum integracji społecznej i w pracach społecznie użytecznych	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, podmioty ekonomii społecznej, w tym centra integracji społecznej i organizacje pozarządowe
Motywowanie do korzystania z dostępnego poradnictwa specjalistycznego	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Edukowanie w zakresie gospodarowania własnym budżetem domowym	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Edukowanie w zakresie nabycia umiejętności poruszania się na rynku pracy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe
Rozwijanie i modernizowanie zasobu mieszkań socjalnych i mieszkań chronionych	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, spółdzielnie mieszkaniowe
Czas realizacji zadań: do roku 2030	
Spodziewane efekty realizacji zadań:	
1) poprawa bezpieczeństwa materialno-bytowego osób w kryzysie bezdomności m.in. poprzez umieszczenie ich w mieszkaniach chronionych i zatrudnienie socjalne	
2) spłata zadłużeń czynszowych	

Cel operacyjny 1.: Profilaktyka bezdomności	
nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
Cel operacyjny 2.: Działania osłonowe i aktywizujące na rzecz osób bezdomnych	
nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
Udzielanie wsparcia w postaci schronienia	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe
Przekazywanie realizacji zadań z zakresu bezdomności organizacjom pozarządowym	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb liczby miejsc w placówkach udzielających schronienia osobom bezdomnym, wymagającym opieki	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Udzielanie pomocy w formie świadczeń finansowych i rzeczowych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Współpraca z jednostkami systemu ochrony zdrowia – potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki ochrony zdrowia
Kierowanie do domów pomocy społecznej osób bezdomnych wymagających stałej, całodobowej opieki ze względu na wiek lub stan zdrowia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, domy pomocy społecznej, organizacje pozarządowe
Współpraca z jednostkami systemu ochrony zdrowia w zakresie umieszczania osób bezdomnych wymagających całodobowej opieki w zakładzie opiekuńczo-leczniczym	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki ochrony zdrowia, w tym zakłady opiekuńczo-lecznicze
Zapobieganie degradacji psychofizycznej osób bezdomnych dotkniętych problemem uzależnień poprzez motywowanie ich do podjęcia leczenia odwykowego	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi i inne placówki leczenia uzależnień, punkty konsultacyjno-informacyjne dla uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin, organizacje pozarządowe
Motywowanie osób bezdomnych niepełnosprawnych i przewlekle chorych do korzystania ze świadczeń udzielanych przez placówki ochrony zdrowia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ośrodki wsparcia, placówki ochrony zdrowia
Monitorowanie na terenie miasta miejsc, w których przebywają osoby bezdomne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Straż Miejska, organizacje pozarządowe
Informowanie osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych o działalności punktów pomocy doraźnej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Straż Miejska, organizacje pozarządowe
Informowanie osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych, niezainteresowanych schronieniem w noclegowni lub placówce całodobowej o możliwości korzystania z ogrzewalni	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Straż Miejska, organizacje pozarządowe

Cel operacyjny 1.: Profilaktyka bezdomności	
nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
Informowanie osób bezdomnych o możliwości korzystania z łóżni w celu wykonania czynności higienicznych, zabezpieczanie środków czystości	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Straż Miejska, organizacje pozarządowe
Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej na terenie kraju mająca na celu zapewnienie osobom bezdomnym niezbędnej pomocy	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, inne ośrodki pomocy społecznej w kraju
Rozwożenie gorących posiłków osobom bezdomnym przebywającym w miejscach niemieszkalnych w okresie zimowym w przypadku wystąpienia bardzo niskich temperatur	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Czas realizacji zadań: do roku 2030	
Spodziewane efekty realizacji zadań: <ol style="list-style-type: none"> 1) poprawa sytuacji bytowej osób w kryzysie bezdomności poprzez umieszczanie w schroniskach 2) zmniejszenie liczby osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych 3) rozwój streetworkingu jako formy pomocy socjalnej z osobami bezdomnymi z miejsc niemieszkalnych 4) wzrost liczby punktów pomocy doraźnej 	

Cel operacyjny 3.: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób bezdomnych	
nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
Motywowanie osób bezdomnych do korzystania z różnych form pomocy oferowanej przez organizacje pozarządowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Motywowanie osób bezdomnych do korzystania z pobytu w ośrodkach readaptacyjnych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Informowanie osób bezdomnych o dostępnym poradnictwie psychologicznym, prawnym i zawodowym	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Motywowanie osób bezdomnych do aktywności samopomocowej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Wspieranie osób bezdomnych w dążeniu do nawiązania relacji rodzinnych i powrotu do rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Edukowanie osób bezdomnych w zakresie pełnienia ról społecznych (mąż, żona, rodzic, obywatel, pracownik, klient pomocy społecznej itp.) i wiążącej się z nimi odpowiedzialności	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Monitorowanie posiadania przez osoby bezdomne dokumentów tożsamości umożliwiających pełny udział w życiu społecznym	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Policja, Straż Miejska
Czas realizacji zadań: do roku 2030	
Spodziewane efekty realizacji zadań:	
1) zmniejszenie zjawiska marginalizacji osób bezdomnych w życiu społecznym, rodzinnym oraz na rynku pracy	
2) aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	

Cel operacyjny 4.: Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji służb realizujących działania z zakresu przeciwdziałania bezdomności i wspierania osób bezdomnych	
nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych i wspieranie osób pracujących bezpośrednio z osobami zagrożonymi bezdomnością lub pozostającymi w kryzysie bezdomności	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, samorząd wojewódzki
Czas realizacji zadań: do roku 2030	
Spodziewane efekty realizacji zadań:	
1) podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych bezdomnością	

III. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Przeciwdziałania i Wychodzenia z Bezdomności w Mieście Częstochowie do roku 2030 są mieszkańcy Częstochowy, a w szczególności:

- 1) osoby zagrożone bezdomnością,
- 2) osoby pozostające w kryzysie bezdomności.

IV. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Programu Przeciwdziałania i Wychodzenia z Bezdomności w Mieście Częstochowie do roku 2030 będzie finansowana:

- 1) ze środków własnych pochodzących z budżetu Gminy Miasta Częstochowy,
- 2) z dotacji celowych z budżetu państwa,
- 3) ze środków samorządu wojewódzkiego,
- 4) z programów rządowych z zakresu przeciwdziałania bezdomności,
- 5) z funduszy zewnętrznych, w tym unijnych
- 6) ze środków pozyskanych z innych źródeł, w tym środków realizatorów i partnerów w realizacji Programu.

Na realizację Programu w 2021 roku przewidziano w budżecie Gminy Miasta Częstochowy m.in. następujące środki finansowe:

- 1) Rozdział 85214 § 3110 – 170 050 zł – zasiłek celowy,
- 2) Rozdział 85214 § 3110 – 182 005 zł – zasiłek okresowy,
- 3) Rozdział 85216 § 3110 – 1 323 383 zł – zasiłek stały.
- 4) Rozdział 85230 § 3110 – 68 000 zł – wieloletni program rządowy „Posiłek w szkole i w domu”,
- 5) Rozdział 85295 § 4300 – 3 538 675 zł – świadczenie tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych.

Wysokość środków finansowych na realizację Programu w latach 2022-2030 z budżetu Gminy Miasta Częstochowy zostanie ujęta w przyjmowanej corocznie uchwale budżetowej Rady Miasta. Poszczególne podmioty biorące udział we wdrażaniu Programu mogą pozyskiwać środki finansowe na jego realizację we własnym zakresie.

V. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Przeciwdziałania i Wychodzenia z Bezdomności do roku 2030 będzie Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczone do ich realizacji podmioty.

Skuteczność wdrożenia Programu będzie zależała m.in. od posiadanych i pozyskanych środków finansowych, m.in. na opracowanie i realizację projektów, które będą zgodne z przyjętymi w nim zadaniami. W poniżej tabeli zaprezentowano propozycje projektów przygotowanych w trakcie prac nad

dokumentem.

Tabela 13. Projekty na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością w mieście

Projekty prewencyjne, interwencyjne, profilaktyczne	
nawa projektu	Reintegracja społeczna i zawodowa
realizatorzy projektu	1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie 2) Samorządowy Zakład Budżetowy Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie 3) Fundacja Integracji Społecznej „Feniks”
działania	1) uczestnictwo w zajęciach centrum integracji społecznej, ułatwiających powrót na otwarty rynek pracy 2) udział w warsztatach samopomocowych, podnoszących poczucie własnej wartości, wiedzę, uczących samodzielności i zaradności życiowej 3) korzystanie z dostępnego poradnictwa specjalistycznego, w tym prawnego 4) edukacja środowiska lokalnego w kierunku samopomocy 5) kreowanie wizerunku odpowiedzialnego lokatora i mieszkańca dbającego o swój dobrostan i komfort życia w swoim mieszkaniu 6) korzystanie z dostępnych form wsparcia 7) wczesne reagowanie na zadłużenia czynszowe u osób niezaradnych życiowo, starszych, chorych psychicznie, niepełnosprawnych 8) działania informujące i edukacyjne dotyczące spirali zadłużenia 9) edukacja w zakresie umiejętności poruszania się na rynku pracy i autoprezentacji 10) profilaktyka uzależnień
beneficjenci projektu	osoby i rodziny zagrożone bezdomnością

Projekty osłonowe, zapobiegające degradacji społecznej osób zagrożonych bezdomnością	
nawa projektu	Zapewnienie schronienia
realizatorzy projektu	1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie 2) Urząd Miasta Częstochowy 3) organizacje pozarządowe
działania	1) zlecanie zadań z zakresu bezdomności organizacjom pozarządowym 2) kierowanie osób bezdomnych do placówek zapewniających schronienie 3) współpraca z ośrodkami pomocy społecznej na terenie całego kraju
beneficjenci projektu	osoby bezdomne
nawa projektu	Zapobieganie degradacji psychofizycznej osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych
realizatorzy projektu	1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie 2) Policja 3) Straż Miejska w Częstochowie
działania	1) aktualizacja mapy miejsc niemieszkalnych 2) informowanie osób bezdomnych o możliwych do uzyskania formach

	<p>pomocy w jednostkach i instytucjach miasta oraz w organizacjach pozarządowych</p> <p>3) patrolowanie miejsc pobytu osób bezdomnych</p> <p>4) rozwożenie gorących posiłków w okresie obniżonych temperatur</p>
beneficjenci projektu	osoby bezdomne
nawa projektu	Zapewnienie dostępu do świadczeń medycznych i leczenia
realizatorzy projektu	<p>1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie</p> <p>2) placówki ochrony zdrowia</p> <p>3) Narodowy Fundusz Zdrowia</p>
działania	<p>1) wydawanie decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej</p> <p>2) umieszczanie osób bezdomnych w szpitalach, zakładach opiekuńczo-leczniczych i domach pomocy społecznej</p> <p>3) umawianie wizyt w poradniach specjalistycznych, w placówkach leczenia uzależnień</p> <p>4) zabezpieczenie leków i środków medycznych</p>
beneficjenci projektu	osoby bezdomne

Projekty wychodzenia z bezdomności	
nawa projektu	Proces wychodzenia z bezdomności
realizatorzy projektu	<p>1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie</p> <p>2) centra integracji społecznej</p> <p>3) inne podmioty realizujące zadania z zakresu wychodzenia z bezdomności</p>
działania	Realizacja indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności
beneficjenci projektu	osoby bezdomne
nawa projektu	Aktywizacja osób bezdomnych przebywających w placówkach
realizatorzy projektu	Fundacja Chrześcijańska „Adullam”
działania	<p>1. Aktywizacja osób bezdomnych, m. in. poprzez:</p> <p>1) podnoszenie wiedzy z zakresu zarządzania budżetem</p> <p>2) aktywizację zawodową (różne formy zatrudnienia, w tym socjalnego, prace społecznie użyteczne)</p> <p>3) udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, odbudowywanie więzi rodzinnych, powrót do rodziny</p> <p>4) informowanie o dostępnym poradnictwie psychologicznym, prawnym, zawodowym</p> <p>5) motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego i prowadzenie Klubu Abstynenta „Droga do wolności”</p> <p>6) pomoc w przystosowaniu do życia na wolności osób opuszczających zakłady karne</p> <p>2. Szkolenia i warsztaty służące nabywaniu różnych umiejętności życiowych i społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania</p>
beneficjenci projektu	osoby bezdomne

nawa projektu	„Pokonać bezdomność” – Program pomocy osobom bezdomnym
realizatorzy projektu	Caritas Archidiecezji Częstochowskiej
działania	Aktywizacja osób bezdomnych, m. in. poprzez: 1) uzyskanie samodzielności życiowej 2) aktywizację zawodową – uzyskanie zatrudnienia
beneficjenci projektu	osoby bezdomne
nawa projektu	Wzmocnienie samodzielności osób bezdomnych
realizatorzy projektu	Caritas Archidiecezji Częstochowskiej
działania	1) pomoc socjalna, prawna, psychologiczno-terapeutyczna 2) pomoc w rozwiązaniu problemów osobistych 3) pomoc w załatwieniu spraw urzędowych
beneficjenci projektu	osoby bezdomne
nawa projektu	Reintegracja społeczna i zawodowa osób bezdomnych
realizatorzy projektu	Samorządowy Zakład Budżetowy Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie
działania	1) udział w warsztatach i spotkaniach podnoszących wiedzę, uczących samodzielności i zaradności życiowej 2) uczestnictwo w zajęciach centrum integracji społecznej
beneficjenci projektu	osoby bezdomne i ich rodziny
nawa projektu	Mieszkanie chronione/treningowe/wspierane jako forma wychodzenia z bezdomności
realizatorzy projektu	1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie 2) Urząd Miasta Częstochowy
działania	1) pozyskanie lokali 2) remont, adaptacja lokali 3) edukowanie (warsztaty, spotkania, konsultacje) i wspieranie osób i rodzin w zakresie umiejętności samodzielnego funkcjonowania (uczenie zaradności życiowej oraz umiejętności spędzania czasu wolnego)
beneficjenci projektu	osoby bezdomne i ich rodziny

Realizacja Programu będzie podlegała monitoringowi i ewaluacji, które będą polegały na zbieraniu i analizowaniu informacji w celu ustalenia, czy wyznaczone w ramach Programu zadania są realizowane zgodnie z założonym planem i jakie uzyskano efekty ich wdrożenia. Monitoring będzie prowadzony corocznie na podstawie informacji przekazywanych Koordynatorowi realizacji Programu przez podmioty biorące udział w jego wdrażaniu, przy wykorzystaniu wyznaczonych w dokumencie wskaźników monitoringowych. W poniższej tabeli dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za rok 2020 oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu.

Tabela 14. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020 r.	wartość docelowa w 2030 r.
Cel operacyjny 1.: Profilaktyka bezdomności		
liczba osób, z którymi podpisano kontrakty socjalne dotyczące spłaty zadłużeń czynszowych	0	10
liczba osób, z którymi zostały podpisane porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia czynszowego: – jednostronne oświadczenie woli dotyczące zgody na rozłożenie zaległości na raty (w szt.) – praca za czynsz (liczba osób)	82 39 i	160 gospodarst w domowych
liczba osób zatrudnionych w centrach integracji społecznej	56	70
liczba osób zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych	0	2
liczba oddanych do użytku lokali socjalnych i mieszkań chronionych	2	4
Cel operacyjny 2.: Działalność osłonowa i aktywizująca na rzecz osób bezdomnych		
liczba funkcjonujących placówek dla osób bezdomnych	6	6
liczba miejsc w placówkach dla osób bezdomnych	230	240
wysokość dotacji przekazanej na prowadzenie placówek dla osób bezdomnych	3 164 815,60 zł	3 500 000 zł
liczba osób, którym udzielono pomocy w postaci schronienia	373	400
wysokość wydatków na udzieloną pomoc finansową i rzeczową	4 810 483 zł	5 200 000 zł
liczba osób bezdomnych, którym udzielono pomocy w postaci pieniężnej i niepieniężnej (zasiłki stałe, zasiłki celowe, zasiłki okresowe, paczki ze środkami czystości, posiłki w jadłodajniach, potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej)	1 076	2 000
liczba osób bezdomnych umieszczonych w domach pomocy społecznej i zakładach opiekuńczo-leczniczych	8	18
liczba osób bezdomnych skierowanych na leczenie odwykowe	19	25
Cel operacyjny 3.: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób bezdomnych		
liczba osób bezdomnych, które skorzystały z pobytu w ośrodkach readaptacyjnych	0	2
liczba osób biorących udział w programach i projektach skierowanych do osób bezdomnych	782	820

Cel operacyjny 4.: Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji służb realizujących działania z zakresu przeciwdziałania bezdomności i wspierania osób bezdomnych		
liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania bezdomności i wspierania osób bezdomnych	38	61

*Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie i Urząd Miasta Częstochowy.

Monitoring dostarczy informacji pozwalających na ewaluację Programu, która zostanie przeprowadzona po zakończeniu jego realizacji.

W terminie do 31 marca każdego roku Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przekaże do Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy sprawozdanie z realizacji Programu. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

Program ma charakter otwarty. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, zadania w nim wyznaczone oraz przygotowane w jego ramach projekty mogą zostać zmodyfikowane lub poszerzone.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

	str.
Tabela 1. Liczebność osób bezdomnych w mieście na podstawie badania ich liczby w latach 2017-2019	6
Tabela 2. Liczebność osób bezdomnych w województwie śląskim na podstawie badania ich liczby w latach 2017-2019	6
Tabela 3. Struktura wiekowa osób bezdomnych w mieście w latach 2017-2020	7
Tabela 4. Osoby bezdomne z niepełnosprawnością w mieście w latach 2017-2020	7
Tabela 5. Poziom wykształcenia osób bezdomnych w mieście w latach 2017-2020	8
Tabela 6. Dochód osób bezdomnych w mieście w latach 2017-2020	8
Tabela 7. Osoby posiadające zadłużenie czynszowe w mieście w latach 2017-2020	9
Tabela 8. Wnioski osób bezdomnych w sprawie najmu lokalu mieszkaniowego w latach 2017-2020	9
Tabela 9. Rodziny i osoby w rodzinach objęte pomocą społeczną w mieście z powodu bezdomności w latach 2017-2020	10
Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych osobom bezdomnym w mieście w latach 2017-2020	10
Tabela 11. Osoby przebywające w placówkach dla bezdomnych w latach 2017-2019	11
Tabela 12. Analiza SWOT	17
Tabela 13. Projekty na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością w mieście	27
Tabela 14. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań	30

Wykresy:

	Str.
Wykres 1. Okres pozostawania w bezdomności	12
Wykres 2. Przyczyny bezdomności	13
Wykres 3. Powody pozostawania w kryzysie bezdomności	13
Wykres 4. Zobowiązania osób bezdomnych	14
Wykres 5. Czy spłaca Pani/Pan posiadane zobowiązania?	14
Wykres 6. Źródła dochodu osób bezdomnych	15
Wykres 7. Formy pomocy wspomagające wyjście z bezdomności	16